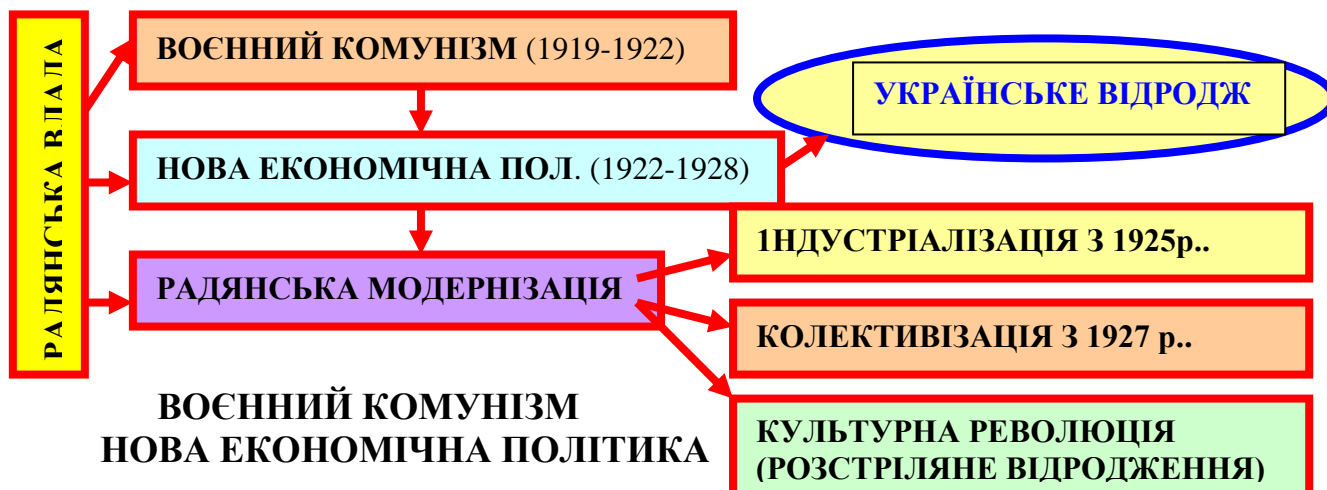

РАДЯНСЬКА ВЛАДА В УКРАЇНІ

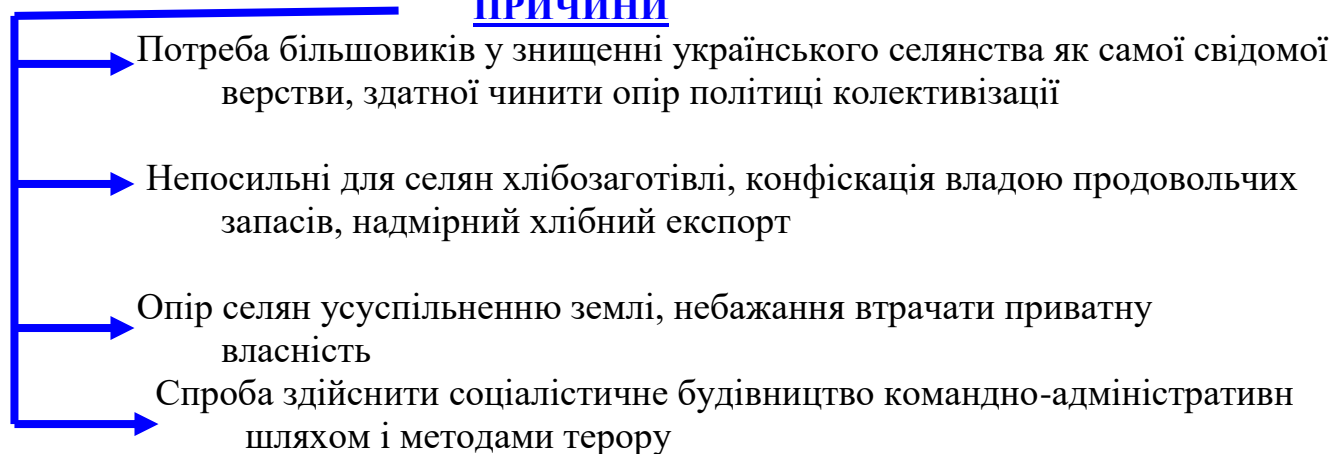
	ВОЄННИЙ КОМУНІЗМ (1919-1922)	НОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛ. (1922-1928)
ПРИЧИНИ	<ul style="list-style-type: none"> Спроба здійснити утопічну ідею-створення воєнно-комуністичн моделі соціалізму; Перебудова країни на воєнний лад через господарську розруху, інтервенцію і громадянську війну. 	<ul style="list-style-type: none"> Криза Радянської влади; Порушення союзу робітників і селян; Скорочення кількості пролетаріату-соцбази і опори більшовиків (частина загинула або декласована); Розруха і параліч економіки і с/г; Інфляція.
СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО	<ul style="list-style-type: none"> Травень 1918-січень 1919р.— введення проддиктатури Січень 1919-березень 1921р.— продрозкладка- вилучення лишків - за твердими цінами Прискорені темпи націоналізації Заборона оренди землі; Утворення колективних господарств (комун, ТОЗів, артілей) 	<ul style="list-style-type: none"> Заміна продрозкладки продподатком; Продажа надлишків на ринку; Ліквідувалась кругова порука; Податок у 2 рази нижчий продрозкладки; Введення прогресивного податку для куркулів; Дозволено найману працю; Оренда землі Утворення кооперативів
ПРОМИСЛОВІСТЬ	<ul style="list-style-type: none"> Прискоренні темпи націоналізації (5-10 робітників); Централізація управління (утворення главків); та Вищої Ради народного господарства (ВРНГ) в Україні - УРНГ Загальна трудова повинність (18-45р., спеціалісти до 65 років) Мілітаризація праці. Держконтроль над виробництв 	<ul style="list-style-type: none"> Передача в приватну власність малих і середніх підприємств; Об'єднання великих підприємств в трести , введення госпрозрахунку; Централіз. планування – держ. план; Оплата за результатами праці; Відміна загальної трудової повинності; Іноземні інвестиції; Дозвіл найманої праці. Оренда підприємств.

ТОРГІВЛЯ ТА РОЗПОДІЛ	<ul style="list-style-type: none"> • Заборона приватної торгівлі; • Перехід від товаро-грошових відносин до прямого товарообміну; • Повна інфляція; • Карткова система; • Розподіл продуктів за класовим принципом; • Урівнялівка в оплаті за класовою ознакою; • Відміна оплати за житло, проїзд, послуги. 	<ul style="list-style-type: none"> • Конвертація червінця; • Перехід до вільної торгівлі; • Відкриття торгових бірж; • Створення держбюджету (86 видів податків) • Регулярні державні займи, випуск цінних паперів; • Ріст продуктивності праці, та життєвого рівня; • Скасування карткової системи; відновлено господарство; • Одержали досвід реформування.
ОЦІНКА	<ul style="list-style-type: none"> • Введення дисципліни в державі; • Забезпечили хлібом армію, країну; • Експлуатація ентузіазму при відсутності матеріальних стимулів; • Зловживання всеукраїнської надзвичайної комісії (продзагони) <p style="text-align: center;">Наслідки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальна криза 1921р.; • Посилення господарської розрухи • Формування адміністративних методів управління; • Голод 1921-1923р. • Масове невдоволення населення • Соціальні вибухи по всій території 	<p style="text-align: center;">КРИЗИ НЕП:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I-1923р.- „ножиці цін”—вийшли - підвищили ціни на с/г; • II-1925-26р.- „криза хлібозаготівель” - атаки на неп; • III-1927-28р. - друга хлібозаготівельна криза - загроза голоду (вимога до куркулів-здати всі залишки за твердими цінами --- „правий ухил" Бухарін, Томський, Риков - згорання непу директивно-приказним методом. <p style="text-align: center;">Причини згорання неп:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Економічні реформи не доповнювалися політичними; ➤ Неп заважала встановленню однопартійної диктатури; <p style="text-align: center;">Особливості неп в Україні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Високий податок; 2. Введено пізніше ніж в Росії (1922р); 3. Співпала з голодом;

ГОЛОДОМОР (1932 –1933 рр.)

ГОЛОДОМОР – політика влади, спрямована на створення штучного голоду

ПРИЧИНИ

Необдумана політика влади на добування коштів на форсовану індустріалізацію, коли доля селянства не бралася до уваги

ПОГЛЯДИ
НА
ГОЛОДОМОР

Голод був спланований Й.Сталіним заздалегідь, щоб винищити українське селянство, у якому вбачався оплот націоналізму і приватновласницької психології

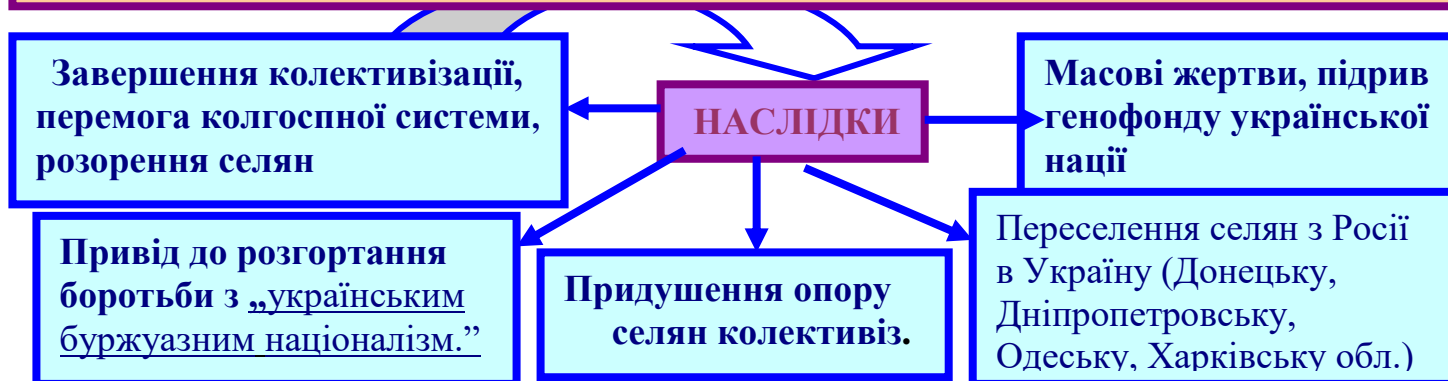
ТЕРИТОРІЇ НАЙТЯЖЧОГО ГОЛОДОМОРУ: ПОЛТАВСЬКА, КИЇВСЬКА, ЖИТОМИРСЬКА, ЧЕРКАСЬКА, СУМСЬКА, ХАРКІВСЬКА, ВІННИЦЬКА ОБЛАСТІ (54,8% ЗАГИБЛИХ)

МЕХАНІЗМИ ГОЛОДОМОРУ

***Нереальні плани** хлібозаготівель;
***Надмірний експорт** хліба

* **Репресії: судове переслідування, „чорні дошки”, „товарні репресії”, розкуркулення, депортації, загороджувальні загони**

***Законодавча база голодомору** – т.з. закон про „5 колосків”;
* **Блокування інформації про голодомор;**
* **Заборона виїзду за межі України**

РАДЯНСЬКА ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА В 1930 р.

• Культ особи Сталіна• Панування однопартійної системи• Зрощування партійного державного апарату• Фізичне винищення політичних опонентів• Контроль над засобами масової інформації	• Створення розгалуженого репресивного апарату. Масові репресії• Створення системи офіційних (одержавлених) масових організацій• Уніфікація всього суспільного життя

Сталінські репресії в УСРР (УРСР) наприкінці 1920-х - у 1930-ті рр. МЕТА

- Знищення будь-якої, навіть потенційної опозиції;
- Придушення національно-визвольного руху
- Знищення старої «партійної гвардії», усіх, хто міг пролити світло на минуле Й. Сталіна;
- Переслідування і знищення всіх представників колишніх політичних партій, заможних верств населення;
- Зняття соціальної напруги в суспільстві, знищення «стрілочників» — представників бюрократичного і партійного апарату, на яких перекладали відповідальність за прорахунки Сталіна та його оточення

1928 р.	«Шахтинська справа» - шкідництво на Донбасі - 40 чоловік
1930 р.	Процес над меншовиками
1930 р.	Процес над «Спілкою визволення України (СВУ)»
1930 р.	Справа Промпартії - шкідники інженери в промисловості і транспорті - 8 чоловік;
1931р.	Справа «Українського національного центру (УНЦ)»
1933 р.	Справа про некомплектне відвантаження комбайнів. Справа про шкідництво на електростанціях. Справа «Польської організації військової»
1933 р.	Справа «Блоку українських націоналістичних партій»
1933— 1934	Справа «Української військової організації (УВО)»
1935 р.	Викриття «Всеукраїнського боротьбистського центру»
1936 р.	Справа «троцькістсько-зінов'євського терористичного центру»
1937 р.	Справа «антирадянського троцькістського центру»
1937р.	«Процес військових»
1938 р.	Справа «антирадянського правотроцькістського блоку»

Політичні процеси були важливим елементом становлення сталінської тоталітарної моделі. Протягом 1930—1941 рр. в Україні було «викрито» понад 100 «центрів», «блоків», «організацій». Від 1933 до 1938 р. кількість членів КП(б)У скоротилася на 48,3 % . Вище партійне керівництво УРСР, національно свідома українська інтелігенція були майже повністю знищені

- Ці процеси вирішили 2 проблеми:
 - переклали відповідальність за труднощі в будівництві соціалізму на “дії класових ворогів”;
 - подолали "хитання" в робітничому середовищі.
- Утворена система таборів (І Соловки), і розширення їх кількості;
- 1930 - утворення Управління таборів (ГУЛАГ).

„Великий терор” – холоднокрровна, продумана і глибоко злочинна акція, розрахована на усунення з суспільно-політичного і культурного життя країни людей творчих, мислячих, здатних критично оцінити і порівняти дійсність з ідеалами соціалізму.

Способи та методи здійснення репресивних заходів

- Показові політичні процеси;
- позасудові переслідування;
- створення особливих нарад для спрощення судочинства при покаранні «ворогів народу» і членів їхніх сімей;
- застосування на практиці органами НКВС методів фізичного впливу на «ворогів народу» тощо

Наслідки сталінських репресій в СРСР

- Зміцнення особистої влади. Усунення можливих претендентів на владу.
- Насаджування атмосфери страху.
- Створення образу ворога.
- Через систему ГУЛАГу пройшло 5 % населення СРСР.
- Різке послаблення потенціалу спеціалістів у всіх галузях знань і практичної діяльності.
- Підрив обороноздатності країни.
- Знищення національної еліти.
- Падіння у 3 рази темпів промислового розвитку.

Протидія сталінському режиму.

1. 1929 – 30р. - виступ групи Сирцова і Ломинадзе:
 - проти форсованої індустріалізації;
 - проти одноосібного рішення всіх питань Сталіним;
 - пропозиція - зняти Сталіна;
 - 1930р. їх осудив Пленум – репресовані.
2. Осінь 1932р. - група Рютіна – Москва:
 - необхідність демократичного суспільства, відмова від насильницького колективізму;
 - характеристика Сталіна, що узурпував владу – репресовані;
3. Наркоми Смирнов і Ейельман вимагали виконати волю Леніна → змінити Сталіна - репресовані (жовтень - листопад 1932).
4. 1939 - Париж „Листи до Сталіна” - Ф.Раскольніков:
 - критика системи;
 - розповів про злочини НКВС про знищення полководців ЧА,

РАДЯНСЬКА МОДЕРНІЗАЦІЯ

Індустріалізація – система заходів спрямована на прискорення розвитку промисловості з метою технічного переозброєння економіки і укріплення оборони країни (курс на індустріалізацію – грудень 1925 р.- ХІУ з'їзд ВКП(Б)).

Колективізація – система заходів, спрямованих на створення великих сільських колективних господарств на основі усуспільнення землі та засобів виробництва

- ❖ необхідність технічного переозброєння економіки;
- ❖ створення ВПК;
- ❖ створення матеріально-технічної бази для економічної самостійності країни в умовах капіталістичного оточення і можливої економічної ізоляції;
- ❖ технічна підготовка до кооперації села (трактори, машини і т.д.);
- ❖ зміна соціалістично-класової структури населення, ріст в бік робітників.

П
Р
И
Ч
И
Н
И

- дефіцит зерна в умовах форсованої індустріалізації;
- нестача валюти за хліб загрожувала індустріалізації;
- потреба в збільшенні товарності с/г;
- необхідність безперервного забезпе-чення держави хлібом;
- централізація управління с/г;
- переведення села на соціальні рейки (щоб уникнути конкуренції);

- ❖ аграрна країна перетворилася на індустріально-аграрну, створення замкненої економіки;
- ❖ досягнення економічної незалежності;
- ❖ посилилась обороноздатність
- ❖ зміна структури промисловості (важка!) (І-А, ІІ-В);
- ❖ знищення безробіття, але зниження життєвого рівня (баракки, карткова система, дефіцит товарів повсякденного вжитку, інфляція);
- ❖ 1928р. – перемога адміністративно-командної системи;
- ❖ монополізм державної власності – відсутність конкуренції;
- ❖ стимулювання екстенсивного розвитку економіки;
- ❖ деградація сільського господарства
- ❖ голодомор 1932-1933р.
- ❖ відсутність матеріальної зацікавленості – уповільнення темпів розвитку;

Н
А
С
Л
І
Д
К
И

- дезорганізація сільськогосподарського виробництва;
- порушення балансу в розвитку промисловості та с/г;
- хронічне відставання сільського господарства;
- відчуження засобів праці та її результатів від самого працівника;
- зниження товарності с/г;
- фізичне винищення найбільш кваліфікованої частини сільськогосподарських працівників;
- село втратило третину робочої сили;
- злам устоїв селянського життя;
- голодомор 1932-1933рр.;
- розселення - люмпенізація селянства.